

Afrykańskie projekcje przyszłości. Afrofuturyzm w literackich i filmowych narracjach kobiecych

Planowane działanie badawcze zakłada odbycie trzymiesięcznego stażu naukowego pod opieką prof. Olgi Hel-Bongo na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Laval w Quebecu. Uniwersytet Laval jest znanym i cenionym ośrodkiem akademickim w Kanadzie. Ma on bardzo długą tradycję, pracowało w nim i nadal pracuje wielu znanych badaczy – to tu przez wiele lat prowadził swoje badania jeden z najwybitniejszych specjalistów od literatur afrykańskich, prof. Justin Bisanswa, kierownik Katedry Badań Kanadyjskich nad Literaturami Afrykańskimi i Frankofońskimi, autor licznych publikacji poświęconych Afryce, a także promotor rozprawy doktorskiej prof. Hel-Bongo.

Prof. Olga Hel-Bongo jest cenioną specjalistką w zakresie współczesnych literatur frankofońskich, w tym afrykańskich. Jest autorką książki *Romans francophones et essai. Mudimbe, Chamoiseau, Khatibi* (Paris, Honoré Champion, 2019), autorką kilkudziesięciu artykułów, redaktorką kilku numerów czasopism naukowych i monografii wieloautorskich. Jej zainteresowania badawcze obejmują twórczość kobiecą w kontekście frankofońskim, relacje pomiędzy tekstem a sferą społeczną, antropologiczną, polityczną i artystyczną, hybrydyczność gatunkową, interdyscywność itp.

Prof. Hel-Bongo jest także członkinią Interdyscyplinarnego Centrum Badań nad Afryką i Bliskim Wschodem (CIRAM) działającego na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Laval. Celem powstałego w 2014 roku Centrum jest zapewnienie wspólnej platformy dla badaczy interesujących się Afryką i Bliskim Wschodem, a reprezentujących tak różnorodne dyscypliny naukowe jak prawo, nauki polityczne, pedagogika, medioznawstwo czy literaturoznawstwo. Jeden z realizowanych w CIRAM obszarów badań – „Tworzenie i transmisja wiedzy” – analizuje wyzwania związane z dostępnością, rozpowszechnianiem i wykorzystywaniem szeroko rozumianej wiedzy w badanych regionach. W obszar ten wpisuje się również zagadnienie afrykańskich projekcji przyszłości, które jest przedmiotem mojego zainteresowania.

Ponadto w Uniwersytecie Laval działa Międzyuniwersytecka Grupa Badań nad Społeczeństwami Afrykańskimi (GIERSA), która zrzesza afrykanistycznych badaczy w naukach społecznych i humanistycznych (z dyscyplin takich jak antropologia, historia, nauki polityczne i socjologia) z trzech kanadyjskich uczelni: Uniwersytetu Montrealskiego, Uniwersytetu Quebeckiego w Montrealu i Uniwersytetu Laval. Badania prowadzone przez zrzeszonych w GIERSIE naukowców są interdyscyplinarne i skupiają się na kwestiach związanych ze zmianami politycznymi, społecznymi i kulturowymi, które można zaobserwować na kontynencie afrykańskim.

Uniwersytet Laval może się również poszczycić posiadaniem jednostek poświęconych teoriom feministycznym i studiom nad płcią kulturową. Przez wiele lat działała w nim Grupa Interdyscyplinarnych Badań Feministycznych (GREMF), która od 1988 roku wydawała czasopismo „Recherches féministes”. Czasopismo to jest obecnie wydawane przez Katedrę „Claire-Bonenfant – Kobiety, wiedza i społeczeństwa”. Celem działania tej jednostki jest prowadzenie badań i studiów feministycznych, promocja tych badań, wspieranie współpracy między badaczami, organizacjami i grupami kobiet oraz zapewnienie wymiany wiedzy feministycznej.

Pobyt w Uniwersytecie Laval pozwoli zatem na skorzystanie nie tylko z wiedzy eksperckiej prof. Hel-Bongo, ale także zapewni możliwość odbycia konsultacji z innymi znanymi badaczami, m.in. z prof. Liani Lochner, specjalistką od afrykańskich literatur anglojęzycznych, prof. Isabelle Auclair, ekspertką teorii i metodologii feministycznych, czy prof. Martinem Hébertem, pisarzem i antropologiem, badaczem mitologii, wyobraźni społecznych i utopii oraz ich artykulacji w dziełach fikcyjnych. Możliwość konsultacji z interdyscyplinarnym zespołem specjalistów z różnych dziedzin i dyscyplin naukowych pozwoli na osadzenie moich badań w szerszym kontekście.

Staż naukowy pod opieką prof. Olgi Hel-Bongo – specjalistki w zakresie współczesnych literatur afrykańskich, w szczególności kobiecych – pozwoli mi na opracowanie założeń teoretycznych mojego projektu i ustanowienie konceptualnych powiązań między estetyką fikcji spekulatywnych a teorią postkolonialną i feministyczną, tak by stworzyć podstawę pod nową propozycję metodologiczną. Odbycie stażu pomoże w aktualizacji najważniejszych pojęć i założeń teoretycznych z zakresu afrofuturyzmu i nurtów pokrewnych, a także wpłynie na wybór tekstów literackich i filmowych do dalszej analizy. Pracując u boku prof. Hel-Bongo, rozpocznę również prace koncepcyjne i redakcyjne nad monografią w języku francuskim, którą w przyszłości przedłożę do oceny takim wydawnictwom jak Brill czy Routledge. Można zatem uznać, że planowane działanie naukowe z całą pewnością umożliwi ostateczne skonceptualizowanie założeń mojego projektu badawczego, który planuję złożyć w konkursie NCN SONATA.